

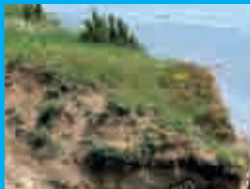
NATREG - KAKO UPRAVLJATI (ZA)VAROVANA OBMOČJA NARAVE, DA BODO POSTALA PRILOŽNOST ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Varovana in zavarovana območja so pomembno orodje varstva biotske raznovrstnosti ter imajo velik socialni in gospodarski razvojni potencial, ki se ga niti (še) ne zavedamo oziroma ga (še) ne znamo izkoristiti; predvsem pa še nismo dovolj uspešni pri povezovanju varstva narave z razvojem posameznega območja.

S projektom NATREG smo se lotili prav tega izziva; njegov glavni namen je prepoznati in spodbujati potencialne naravnih bogastev in (za)varovanih območij kot gonilno silo trajnostnega razvoja ter razširjati razumevanje ohranjene narave in okolja kot vrednote.

Kot pilotna projektna območja smo izbrali Kamniško-Savinjske Alpe z Belsko Kočno, Avstrijsko Štajersko regijo, predlagani Regijski park Mura-Drava na Hrvaškem, rečne lagune reke Pad pri Benetkah in Delibatsko puščavo v Vojvodini ter nenazadnje tudi naše Pohorje.

V sklopu projekta NATREG, ki se je začel spomladi 2009 in bo trajal 28 mesecev do julija 2011, bomo ključne deležnike regionalnega razvoja, prostorskega načrtovanja, varovanja narave in drugih sektorjev z različnimi delavnicami spodbudili k sodelovanju pri pripravi integriranih načrtov upravljanja. Spletli bomo transnacionalne in medsektorske mreže ter med drugim izdelali tudi *Skupno strategijo za integrirano upravljanje z varovanimi območji*.

POHORJE

Pohorje predstavlja geografsko, krajinsko in ekološko celoto, ki se uvršča v del jugovzhodne alpske regije. Razprostira se na 840 km² v severovzhodnem delu Slovenije, južno od reke Drave med mesti Dravograd, Maribor in Slovenske Konjice.

NARAVA

Pohorje zaznamuje njegova posebna geološka zgradba. Silikatna geološka podlaga iz magmatskih in metamorfni kamnin tvori kisle prsti, le te pa soustvarjajo značilne pohorske ekosisteme. Zaradi neprepustne kamninske podlage je na Pohorju razvito bogato vodno omrežje s potoki, slapovi in številnimi šotnimi barji z majhnimi jezerci.

Značilen pečat mu dajejo gozdovi, ki pokrivajo več kot 70 % površine. K pestrosti pohorskih gozdov prispevajo geološka sestava

tal, bogata vodnatost in preplet vplivov alpskega, panonskega in dinarskega podnebja. Tu najdemo 16 gozdnih rezervatov; najbolj znana sta Lovrenško-Ribniški rezervat in Šumik.

Poleg gozdov so za Pohorje značilne planje – travišča, ki se razprostirajo na planotah. To so ostanki pašnikov in travnikov, ki so nastali z izsekavanjem gozda; zaradi opuščanja rabe pa se planje dandanes ponovno zaraščajo.

Za planje, kisl pohorska travišča, je značilna trava volk, uspevajo pa tudi zdravilna arnika in orhideje. Na strmejših predelih planje preidejo v vresave z jesensko vreso, borovnicami in brusnicami. Na zamočvirjenih tleh uspevajo šaši, munci, modra stožka in druge vrste, značilne za visoka barja.

Pohorski gozdovi, travniki in barja so bivališče divjadi, številnih ptic (gozdne kure, sove, ujede, žolne), metuljev, hroščev, dvoživk in drugih živalskih vrst.

LJUDJE

Vpliv človeka na Pohorje sega daleč v zgodovino. Srednjeveško krčenje in spreminjanje gozdov v obširne planinske pašnike se je nadaljevalo tudi v obdobju industrijske revolucije (fužinarstvo, rudarstvo, oglarstvo, golosečno gospodarjenje), ko je človek s svojimi posegi močno spremenil podobo naravne pokrajine. Razvil se je poseben tip kulturne krajine z značilnimi samotnimi kmetijami – celki, gručastimi vasmi in travišči – planjami v višjih legah. Gospodarski razvoj Pohorja je bil in je še danes tesno povezan z izrabo gozdov, kmetijstvom in turizmom.

TURIZEM NA POHORJU

Območje ima ugodne prometne povezave in bogato turistično-športno ponudbo. Zaradi bližine večjih mest je Pohorje zelo priljubljeno rekreacijsko središče; v poletnih mesecih sta v ospredju pohodništvo in kolesarjenje, v zimskem času pa alpsko smučanje, tek na smučeh in drugi zimski športi.

Pohorje prečka tudi Slovenska planinska pot, ob kateri si pohodniki lahko ogledajo mnoge naravne znamenitosti. Tu najdemo veliko planinskih koč, vse bolj pa se uveljavlja tudi turizem na kmetijah.

VAROVANJE POHORJA

Prizadevanja za ohranitev narave Pohorja segajo že v leto 1922. Kot južni del Centralnih Alp je varovano pod okriljem Alpske konvencije, od leta 2004 pa je velik del Pohorja razglašen za območje Natura 2000. V *Operativnem programu – Programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007–2013* je eden izmed ciljev ukrepov varstva narave tudi zavarovanje Pohorja kot regijskega parka.

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

V zadnjem času je Pohorje preobremenjeno z negativnimi vplivi; njihov skupni učinek močno ogroža obstoj celotnega sistema in vrednosti območja. Velik del konfliktov izvira iz

administrativne razdrobljenosti območja, ki botruje pomanjkanju skupnega upravljanja. Območje je namreč razdeljeno med 16 občin, 3 regionalne razvojne agencije, 4 pomembna turistična podjetja in 2 enoti Zavoda za varstvo narave. Različni sektorji odgovornosti prelagajo drug na drugega. Zato je osnovni namen doseči skladen razvoj celotnega območja Pohorja.

PROJEKTNI CILJI NA TEM OBMOČJU

- 🌀 *Spodbujati trajnostni razvoj na celotnem Pohorju.*
- 🌀 *Prepoznati ohranjeno naravo kot razvojni potencial.*
- 🌀 *V pripravo podrobnejšega načrta upravljanja vključiti nevladne organizacije in širšo javnost.*
- 🌀 *Pripraviti podrobnejši načrt upravljanja za območji Natura 2000.*
- 🌀 *Zasnovati nove projekte, ki bodo razvojne potenciale še oplemenitili.*

 Preveriti interes za začetek procesa ustanavljanja Regionalnega parka Pohorje.

narave, varstvu okolja z ohranitvijo vodnih virov, prilagojeni rabi gozdov in usmerjenemu trajnostnemu turizmu.

NAČRTOVANI REZULTATI

V okviru projekta bomo skladno z načrtom upravljanja uskladili delovanje ključnih sektorjev. V sodelovanju s širšo strokovno in laično javnostjo bomo po načelih vključevanja deležnikov v pripravo podrobnejšega načrta upravljanja dosegli konsenz o razvoju in o ukrepih varstva narave. Z različnimi dejavnostmi bomo izboljšali ozaveščenost lokalnega prebivalstva o smernicah nadaljnega razvoja Pohorja – širše območje je namenjeno trajni in začasni poselitvi ter ustrezni gospodarski rabi prostora in varstvu značilne krajine, osrednje varovano območje pa predvsem ohraniti

Lokalni partnerji

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

Jurij Gulič, jurij.gulic@zrsvn.si

**Ministrstvo Republike Slovenije za okolje in prostor,
Direktorat za prostor**

Blanka Bartol, blanka.bartol@gov.si

**Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo,
Slovenija**

Milena Marega, milena.marega@guest.arnes.si

BELSKA KOČNA

V alpski dolini na najjužnejšem delu avstrijske Koroške v občini Železna kapla (Bad Eisenkappel) se razprostira Belska Kočna, ki se ponaša z izjemno biotsko pestrostjo. Da bi ohranili njeno naravno bogastvo, je koroška deželna vlada to območje kot zavarovano razglasila že leta 1959.

Od leta 2002 pa je Belska Kočna zavarovana tudi kot posebno ohranitveno območje; s 586 hektarji je eno izmed največjih zavarovanih območij v sklopu mreže Natura 2000 na Koroškem.

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

Načrt upravljanja še ni narejen. Južni del avstrijske Koroške, še posebej ruralni predeli ob meji s Slovenijo, se soočajo z odseljevanjem in staranjem prebivalstva.

Posledično upada gospodarska moč in slabi lokalna infrastruktura, zaradi opuščanja kmetijskih površin pa se razraščata grmovna in gozdna vegetacija.

Veliko zanimanje za različne aktivnosti v naravi, kot sta pohodništvo in kolesarjenje, pa ob smotrnem trajnostnem upravljanju ponuja nove priložnosti za nadaljnji razvoj.

PROJEKTNI CILJI NA TEM PILOTNEM OBMOČJU

Zasnovati upravljanje dejavnosti varstva narave v povezavi z razvojnimi ukrepi znotraj zavarovanih območij, in sicer:

- z razvojem smernic za ekonomsko oceno naravnih virov in njihovih razvojnih potencialov (Natural Resource Accounting);
- z analizo obstoječih težav in razhajanj med varstvom narave in

drugimi sektorji (razvoj, okoljsko načrtovanje ...) kot vložkom v nadaljnji razvoj in implementacija skupne strategije;

 s pridobivanjem in ocenjevanjem primerov dobrih praks kot vložkom v razvoj skupne strategije – oblikovanje platforme znanja;

 z razvojem regionalnih, trans-regionalnih in čezmejnih razvojnih strategij, ki bodo temeljile tako na povezovanju zavarovanih območij kot tudi varstva narave in gospodarskih izzivov.

NAČRTOVANI REZULTATI

V sklopu projekta bomo ocenili trenutno stanje zavarovanega območja (habitati, rastlinstvo, živalstvo), pripravili načrt upravljanja za to območje, organizirali delavnice, s katerimi bomo pristojne usposobili za ustrezen pristop k procesu načrtovanja in implementaciji skupne strategije, okrepili medsektorsko sode-

lovanje in sodelovanje med zavarovanimi območji ter pripravili čezmejne razvojne strategije.

Lokalna partnerja

Koroška deželna vlada, Oddelek za ohranjanje narave
Bernhard Gutleb, bernhart.gutleb@ktn.gv.at

Univerza v Celovcu, Oddelek za ekonomijo
Michael Getzner, michael.getzner@uni-klu.ac.at

www.ktn.gv.at

www.uni-klu.ac.at

www.bad-eisenkappel.info

AVSTRIJSKA ŠTAJERSKA

Štajerska, ki je s 16.400 km² druga največja avstrijska provinca, ima zelo razgibano pokrajino – od alpske regije na severozahodu do hribovite regije na jugovzhodu. "Zeleno osrčje" Avstrije (61 % površin prekrivajo gozdovi) je znano po zimskih športih in termalnem bogastvu, ob meji s Slovenijo pa tudi kot "vinska dežela".

Večina prebivalstva, ki šteje 1.207.000 ljudi, je naseljena predvsem v širši regiji glavnega mesta Gradca in v alpski regiji v dolinah rek Mure, Mürz in Enns.

Štajerska se lahko pohvali z raznolikim naravnim bogastvom v številnih zavarovanih območjih (nacionalni park Gesäuse), območjih Natura 2000 in območjih z zavarovano naravo ali pokrajino.

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

Prek Štajerske v smeri od JZ do SV poteka glavni koridor sesalcev (v evropskem merilu). Najbolj obremenjeno območje – in s tem večja razmejitev naravnih habitatov – je v okolici Gradca, kjer se nahajajo industrijske cone Leoben-Bruck-Kapfenberg, Aichfeld-Murboden oz. Weiz-Gleisdorf in se vse bolj širi stanovanjska gradnja. Večina razvojnih dejavnosti se odvija izven zavarovanih območij, tako da je z vidika okoljskega načrtovanja potrebno zagotoviti povezanost med habitatmi z izgradnjo t.i. zelene mreže.

PROJEKTNI CILJI NA TEM PILOTNEM OBMOČJU

 Definirati pomembna zelena območja (*habitate*) v zavarovanih in nezavarovanih območjih po vsej deželi in v neposredni sosesčini.

- 🌿 *Identificirati "zeleno mrežo", glavni ekološki koridor med habitati, na regionalni ravni v merilu 1:50 000.*
- 🌿 *Analizirati, kakšne ovire za povezovanje varovanih območij predstavljata poselitev in infrastruktura.*
- 🌿 *Zagotoviti trajnostno funkcionalnost zelenih območij s koordinacijo različnih funkcij, kot so ekologija, varovanje pred naravnimi tveganji, rekreacija in turizem.*
- 🌿 *Razviti ustrezna merila na področju okoljskega načrtovanja na regionalni ravni.*

NAČRTOVANI REZULTATI

V sklopu projekta bomo pripravili podlage za potrditev regionalnega okoljskega načrta deželne vlade, ki zadeva ekologijo, pokrajino, naravne vire, poselitev, industrijo itd. in se ga morajo

držati vsi lokalni okoljski načrtovalci. Pri tem bo glavni cilj preprečiti določitev novih zazidljivih površin v ključnih povezovalnih conah med habitati (ozka grla). Načrtovalce in pristojne na področju prometne in vodne infrastrukture ter okoljskega načrtovanja na lokalni in regionalni ravni bomo ozaveščali o pomenu povezovanja varovanih območij.

Lokalni partner

Štajerska deželna vlada,
Oddelek za prostorsko načrtovanje in razvoj

Martin Wieser, martin.wieser@stmk.gv.at

www.raumplanung.steiermark.at

REGIONALNI PARK MURA-DRAVA

Regionalni park Mura-Drava, ki je začasno zavarovan od leta 2008, se razteza od slovensko-hrvaške meje pa vse do reke Donave čez pet hrvaških okrožij; v pilotno območje je vključen del parka v okrožju Koprivnica-Križevci, ki obsega 12 vasi s skupno 3.000 prebivalci.

Reka Drava ima naravno oblikovano strugo s številnimi meandri in mrtvicami ter bogatim rastlinstvom in živalstvom.

Mesti Koprivnica in Djurdjevac sta od reke Drave oddaljeni deset kilometrov. Podravina je poljedeljska regija z razvito kmetijsko-predelovalno industrijo (Podravka), največjimi zalogami zemeljskega plina na Hrvaškem (2/3 državne proizvodnje) in z velikim geotermalnim potencialom (termalni vrelni).

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

Poleg upadanja števila prebivalcev je ključna težava predvsem pomanjkanje komunikacije in doseganje konsenza med pristojnimi državnimi in regionalnimi institucijami (razvoj, prostorsko načrtovanje, ohranjanje narave, gospodarstvo) ter med lokalnimi skupnostmi in institucijami za trajnostni razvoj. Zaradi tega tudi nista narejena ne načrt upravljanja ne okoljski načrt za Dravo, prav tako ni znanstvenih podatkov o biodiverziteti.

Pretekle in sedanje razvojne strategije – kljub pomanjkanju investicij – za to območje predvidevajo izgradnjo hidroelektrarne, plovnost reke od Osijeka do Ferdinandovca, izrabo geotermalne energije, razvoj turizma in intenzivno kmetijstvo ter tri naravna varovana območja.

PROJEKTNI CILJI NA TEM PILOTNEM OBMOČJU

- Začeti z intenzivno komunikacijo in sodelovanjem med pristojnimi institucijami in doseči dogovor o skupnem načrtu upravljanja.
- V proces upravljanja vključiti lokalne skupnosti in odgovornim predstaviti tovrstne dobre prakse.
- Promovirati park in se povezovati z drugimi pomembnimi institucijami vzdolž reke Drave na Madžarskem, v Avstriji in v Sloveniji.
- Razvijati ideje za nadaljnje investicijske projekte v parku.

NAČRTOVANI REZULTATI

V sklopu projekta bomo pripravili osnutek načrta upravljanja za najdragocenejše dele voda na območju in študijo trajnostnega razvoja turizma; izboljšali bomo regionalno in lokalno politiko na področju ohranjanja narave v parku ter vzpostavili medsektor-

sko mrežo; za promocijo naravnih bogastev tega območja bomo vzpostavili spletno stran in izdali brošuro o parku ter pripravili predloge za nove projekte.

Lokalna partnerja

Zavod za prostorsko načrtovanje županije Koprivnica-Križevci
Mladen Matica, mladen.matica@kckzz.hr

Javni zavod za upravljanje z zavarovanimi območji županije Koprivnica-Križevci

Željka Kolar, zastita.prirode.kk-zupanije@kc.t-com.hr

www.prostorno-kkz.hr

REGIJSKA PARKA OB DELTI REKE PAD

Regijska parka ob delti reke Pad, ki se na 70.500 hektarjih razprostirata v italijanskih deželah Benečija in Emilija-Romanija, oblikujejo Jadransko morje in rečni rokavi, ki se vanj izlivajo. Zaradi posebne pokrajine in bogate biodiverzitete je to eno izmed najpomembnejših mokrišč tako v Sredozemlju kot tudi v Evropi.

Glavni vir prihodkov predstavljajo pristanišča Ravena in Porto Viro ter kmetijstvo, turizem in lov; slednji ima ključno vlogo tudi pri ohranjanju mreže območij Natura 2000.

Kot ekonomsko šibko se to območje sooča z upadanjem števila prebivalstva, gospodarsko negotovostjo in z učinki klimatskih sprememb. A kljub temu, da gre za ranljivo območje, njegove naravne danosti ponujajo obetavne priložnosti za razvoj številnih dejavnosti.

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

Naravne danosti in ekonomski kazalci povzročajo navzkrižja med soobstojem ohranjanja biodiverzitete in gospodarskim razvojem; glavne teme diskusij so tako širitev zazidljivih površin, nova cestna trasa, povečanje lovskih območij, zmanjšanje števila ptic, ki se prehranjujejo z ribami, upravljanje z rečnimi kanali in obrežjem itd. Različni upravni organi se o teh ključnih zadevah ne strinjajo, dialoga med njimi pa ni. Postavlja se vprašanje, kako v iskanje rešitev in usklajevanja vključiti vse deležnike.

PROJEKTNI CILJI NA TEM PILOTNEM OBMOČJU

 Zmanjšati vpliv nacionalne strategije v okviru lokalne politike na upravljanje tega območja v skladu s proaktivno politiko, ki si

prizadeva za ustanovitev meddeželnega parka reke Pad; tako bi lahko razvili načrt upravljanja parka, ki bi bil skupen deželama Benečiji in Emiliji-Romaniji.

 Poenostaviti zapleten način upravljanja, ki se ga različne lokalne oblasti lotevajo z različnimi prijemi.

NAČRTOVANI REZULTATI

V sklopu projekta bomo uskladili potrebo po ohranjanju ekološkega in naravnega ravnovesja varovanega območja ter zagotovili pogoje za ekonomsko rast in razvoj tudi sosednjih območij, v katerih zaradi bližine občutljivih območij tudi veljajo specifične omejitve, le te pa prebivalci razumejo kot oviro in ne kot priložnost za rast.

Lokalni partnerji

Dežela Benečija, Oddelek za prostorsko načrtovanje in razvoj
(Tiziana Quaglia, tiziana.quaglia@regione.veneto.si)
v sodelovanju z regionalnim parkom ob delti reke Pad
(Manuela Finesso, info@parcodeltapo.org)

Agencija Emilije-Romanije za okolje
(Irene Montanari, imontanari@arpa.emr.it)
v sodelovanju z regionalnim parkom ob delti reke Pad
(Lucilla Previati, direttore@parcodeltapo.it)

www.parcodeltapo.org

www.ptrc.it

www.arpa.emr.it

DELIBLATSKA PUŠČAVA

Naravni rezervat Deliblatska puščava, ena zadnjih in največjih peščenih ravnin v Panonski nižini, se razprostira na 34.829 hektarjih v jugovzhodnem delu Vojvodine (Srbija) med reko Donavo in Karpatskim gorovjem. Uvršča se med redke naravne pojave.

Njeno površje tvorijo številne elipsoidne peščene gmote eolskega izvora, ki na obrobju prehajajo v rodovitno prst. Zaradi izjemnega rastlinskega in živalskega bogastva predstavlja eno največjih oaz biodiverzitete v Evropi, ki je posebnega pomena za ohranjanje narave. Ponaša se z nadvse bogato stepsko, gozdno in mokriščno vegetacijo (900 vrst rastlin, tudi izjemno redkih in reliktoev) in nudi domovanje mnogim vrstam ptic, med njimi tudi kraljevemu orlu (*Aquila heliaca*) in stepskemu sokolu (*Falco cherrug*), zato se uvršča med pomembna območja za ptice (Important Bird Area). Naravna znamenitost Labudovo okno, ki je habitat številnih vodnih ptic in največje migratorno območje v tem delu Evrope, je Ramsarska lokaliteta.

KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI PRI UPRAVLJANJU VAROVANEGA OBMOČJA

Načrt upravljanja za to območje še ni pripravljen, predvsem zaradi neuspešnega dialoga med odgovornimi institucijami. Prav tako še ni izoblikovane skupne strategije za promocijo tako območja kot tudi njegove turistične ponudbe.

Znotraj naravnega rezervata število prebivalcev upada, lokalne skupnosti pa se le šibko vključujejo v upravljanje območja oziroma v iskanje priložnosti za razvoj in zvišanje prihodkov od turizma.

PROJEKTNI CILJI NA TEM PILOTNEM OBMOČJU

- *Vzpostaviti intenzivno komunikacijo in sodelovanje med pristojnimi institucijami in sektorji ter doseči dogovor o načinu upravljanja.*
- *V proces upravljanja vključiti lokalne skupnosti in naravni rezervat v širši javnosti promovirati kot posebno območje ohranjene narave lokalnega in globalnega pomena.*
- *Vodilnim predstaviti primere dobrih praks sodelovanja ter jih spodbuditi k snovanju idej za nadaljnje investicijske projekte, s katerimi bi med drugim tudi zaustavili negativni demografski trend.*

NAČRTOVANI REZULTATI

V sklopu projekta bomo okrepili sodelovanje ter izmenjavali znanj in izkušnje med pristojnimi institucijami; pričeli bomo z izvajanjem promocijskih in izobraževalnih dejavnosti na temo

ohranjanja narave in varovanih območij ter izboljšali ozaveščenost o pomembnosti naravnih virov in biotske pestrosti; spodbujali bomo trajnostno rabo in zainteresirane deležnike vključili v upravljanje območja.

Lokalna partnerja

Javno podjetje Vojvodinašume

Miljan Velojić, vsumezzs@eunet.rs

Ivana Grujić, grujicic@vojvodinasume.rs

Zavod za varstvo narave Srbije, Novi Beograd

www.vojvodinasume.rs

REGIONE del VENETO

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
Slovenia

AGNATURE

NATREG - Kako upravljati (za)varovana območja narave, da bodo postala priložnost za trajnostni razvoj

Partnerji

- Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (*vodilni partner*)
- Ministrstvo Republike Slovenije za okolje in prostor
- Regionalni center za okolje za vzhodno in srednjo Evropo, Slovenija
- Koroška deželna vlada (Oddelek za ohranjanje narave)
- Štajerska deželna vlada (Oddelek za prostorsko načrtovanje in razvoj)
- Dežela Benečija (Oddelek za prostorsko načrtovanje in razvoj)
- Univerza v Celovcu (Oddelek za ekonomijo)
- Agencija Emilije-Romanije za okolje
- Zavod za prostorsko načrtovanje županije Koprivnica-Križevci
- Javni zavod za upravljanje z zavarovanimi območji županije Koprivnica-Križevci
- Javno podjetje Vojvodinašume
- Zavod za varstvo narave Republike Srbije

Kontakt

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

Gregor Danev, vodja projekta

E-pošta: gregor.danev@zrsvn.si · www.zrsvn.si · www.natreg.eu

Projekt NATREG financira program transnacionalnega teritorialnega sodelovanja Jugovzhodna Evropa
www.southeast-europe.net

Brošura izraža izključno mnenja avtorjev; vodstvo programa SEE za vsebino brošure ni odgovorno.

Izdal Regionalni center za okolje za vzhodno in srednjo Evropo Slovenija, zanj direktorica Milena Marega; besedila iz angleškega jezika prevedla in priredila Nina Uratarič; besedilo o Pohorju pripravila Mateja Nose Marolt in dr. Jurij Gulič; lektorirala in uredila: Nina Uratarič; fotografije: dr. Jurij Gulič, dr. Matjaž Jež, arhiv NATREG; ilustracije: Samo Jenčič; oblikovanje in tiskanje: Birografika Bori, d.o.o., Ljubljana; naklada: 800 izvodov; marec 2010